

za nalezení východiska ze situace, za identifikaci bariér v komunikaci, za návrhy překonání bariér v komunikaci. Možný je záznam do hodnotících listů, bodování, známkování. **Využití bodových škál** nebo škál odstupňovaných výroků umožňuje i hodnocení postojů, například zájmu žáka o cizí jazyk.

- **Záznamové pozorovací archy** – slouží k pozorování a hodnocení výkonu žáka v komunikačních situacích, jako jsou například diskuze, prezentace učitelem, a to na základě předem stanovených kritérií úspěchu. Učitel v průběhu komunikační aktivity zaškrťává míry výkonu ve zvolených oblastech nebo dílčích kompetencích. Během skupinové aktivity (diskuze) může učitel hodnotit výkony žáků (jak žáci dokážou naslouchat promluvám druhých, zapojit se do diskuze, obhájit názor) podle stanovených kritérií pro účely pozdějšího poskytnutí zpětné vazby žáků. Záznamové archy mohou být připraveny s dílčím nebo komplexním zaměřením. Užitečné je párování hodnocení učitele se sebehodnocením žáka podle stejných kritérií. **Příklady kritérií hodnocení** pro komunikativní kompetence mohou být: logická struktura prezentace, srozumitelnost sdělení, kultivovanost ústního projevu, adekvátní neverbální komunikace, forma prezentace, využití obrázků, grafů, tabulek a animací, práce s citacemi, množství, různorodost a relevance zdrojů použitých při zpracování, reakce na dotazy, argumentace v diskuzi ad. Záznamový list mohou v průběhu prezentace vyplňovat i spolužáci. **Kritéria a indikátory** jsou při hodnocení komunikativních kompetencí potřebné, protože kompetence nejsou jednoduše pozorovatelné, mohou být hodnoceny pouze prostřednictvím kategorizace jednání hodnoceného.
- **Sebehodnotící listy žáků** – mohou tvořit formuláře s otevřenými otázkami (Naslouchal jsi ostatním členům skupiny? Jak to víš?) nebo uzavřenými otázkami (Obhájl jsi svůj názor? Uveď dva hlavní důvody.) pro samostatnou práci žáků a následnou reflexi učitelem. Sebehodnotící listy mohou být komplexní nebo jednoduché (checklisty), mohou využívat jednodušší škály (Zapojil jsem se do diskuze: několikrát – jednou – vůbec). Nástroj může zahrnout i prostor pro plánování zlepšení v konkrétních oblastech. Žák se písemně vyjádří k tomu, v jakých oblastech chce dále pracovat, aby si své debatní schopnosti zlepšil, a konkrétně uvede, co pro to udělá. Výstupy sebereflexe představují důležitou součást žákova portfolia. Naznačený postup hodnocení učí žáka rozumět tomu, k jakému výkonu se má přiblížit, a pracovat s kritérii hodnocení. Umožňují žákovi srovnávat jeho výkony v čase, hodnotit jeho výkony na základě individuální vztahové normy, budovat jeho sebepojetí a stanovovat další směr jeho osobnostního rozvoje. Sebehodnocení může být ve stejných kategoriích a na stejných škálách hodnoceno učitelem. Rozdíl mezi oběma hodnoceními má pro žáka významnou formativní hodnotu.
- **Vrstevnické hodnocení** – žák hodnotí spolužáka; mělo by být strukturované, využívat záznamové pozorovací (zaškrťovací) listy a srozumitelné škály (Naslouchá ostatním? ano – ne – nejsem si jist; Přispívá do diskuze? často – občas – výjimečně – nikdy). Účelné pro hodnocení i pro další rozvoj komunikativních kompetencí je využití prostoru pro žákova zdůvodnění, doložení příkladem. Vrstevnické hodnocení je účelné kombinovat se sebehodnocením žáka.
- **Portfolia** – jsou podkladem ke komunikaci o učení mezi žákem a učitelem/rodičem a o výstupech učení a zároveň jsou předmětem hodnocení. Vedou žáky k odpovědnosti za vlastní učení se a k sebereflexi. Formulování vlastního hodnocení žákem dále podporuje jeho učení a komunikační dovednosti. Určité části portfolia mohou být určeny k hodnocení s použitím hodnotících kritérií (například podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky nebo podle jiných odstupňovaných výroků